

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
Кафедра права Європейського Союзу

С И Л А Б У С

навчальної дисципліни

«МІЖНАРОДНЕ ЕКОНОМІЧНЕ ПРАВО»

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань – 29 «Міжнародні відносини»

Спеціальність – 293 «Міжнародне право»

Освітня програма / спеціалізація – «Міжнародне право»

Статус дисципліни – вибіркова

Рік набору – 2017

Викладач – Білоусов Євген Миколайович

професор кафедри права Європейського Союзу, доктор юридичних наук,
доцент

Силабус навчальної дисципліни «Міжнародне економічне право» для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 29 «Міжнародні відносини» спеціальності 293 «Міжнародне право» спеціалізації «Міжнародне право» міжнародно-правового факультету. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2021. 19 с.

Розробник

Білоусов Євген Миколайович – доцент кафедри права Європейського Союзу,
доктор юридичних наук, доцент

Гарант освітньої програми

Комарова Тетяна В'ячеславівна – доцентка кафедри права Європейського Союзу,
докторка юридичних наук, доцентка

Затверджено на засіданні кафедри міжнародного права
(протокол № 3 від 7 листопада 2017 р.)

Зміни та доповнення затверджено на засіданні кафедри
права Європейського Союзу
(протокол № 1 від 1 вересня 2020 р.)

Завідувач кафедри _____ Яковюк Іван Васильович

Дані про викладача

Назва навчальної дисципліни	Міжнародне економічне право
Вид навчальної дисципліни	За вибором студента
Викладач	Білоусов Євген Миколайович – професор кафедри права Європейського Союзу, доктор юридичних наук, доцент
Контактний телефон	057-704-05-39
E-mail	ye.m.bilousov@nlu.edu.ua
Консультації	Викладач перебуває на кафедрі відповідно до розробленого графіку індивідуальних консультацій. Вул. Динамівська, 7, ауд. 810.
Онлайн консультації	Ідентифікатор конференції Zoom: 760 742 9176, код доступу: 983586

Анотація навчальної дисципліни

Зростаюча економічна взаємозалежність держав виражається сьогодні здебільшого в інтернаціоналізації виробництва. Акценти в міжнародному поділі праці зміщуються на технологічний рівень. Засобом перетворення національних економік в єдиний економічний простір на мікрорівні є багатонаціональні підприємства (транснаціональні корпорації, біржі, банки) а засобом взаємного економічного «зв'язування» держав на макрорівні стає створення регіональних і міжрегіональних інтеграційних об'єднань. Інтеграційні об'єднання держав концентрують в собі колективну економічну силу, за допомогою якої інтереси держав втілюються в міжнародно-правові норми.

У зв'язку з наявними процесами особливої актуальності набуває вирішення питань про місце і роль міжнародного економічного права в епоху глобалізації світової економіки, про його місце у системі міжнародного права, напрями й перспективи розвитку, можливі шляхи і способи вирішення теоретичних і практичних проблем, пов'язаних з створенням та функціонуванням механізму міжнародно-правового регулювання міжнародних економічних відносин.

Зазначене вище й послугувало актуалізацією змісту навчального курсу «Міжнародне економічне право». У пропонованому курсі розглядаються питання поняття та системи міжнародного економічного права, дається загальна характеристика джерел, суб'єктів міжнародного економічного права, висвітлюються особливості міжнародно-правового регулювання здійснення міжнародної інвестиційної діяльності, міжнародного торгового, фінансового, транспортного, валютного, митного права, ключові особливості міжнародно-правового регулювання науково-технічного співробітництва держав, актуалізуються питання економічної інтеграції держав на глобальному та регіональному рівнях.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – формування цілісної системи професійних знань, умінь, навичок та інших компетентностей здобувачів вищої освіти з найбільш актуальних та новітніх питань сучасного міжнародного економічного права. Особливу увагу приділено виокремленню критеріїв для визначення юридичної природи міжнародного економічного права, його місця серед інших галузей міжнародного публічного права. Метою даного курсу є також засвоєння студентами юридичних прийомів і методів правового регулювання міжнародних відносин в сфері економічних зв'язків, що виникають між державами й іншими суб'єктами міжнародного економічного права.

Завдання:

- формування поглибленої системи теоретичних знань (концепцій, доктрин) щодо міжнародного економічного права;
- освоєння теоретичних положень міжнародних і вітчизняних джерел міжнародного економічного права;
- набуття навичок застосування в майбутній професійній діяльності матеріальних норм національного фінансового, валютного, інвестиційного права і міжнародного економічного права;
- засвоєння науково-теоретичних підходів, практичних методів, прийомів професійної діяльності з юридичного аналізу конкретних економічних ситуацій і правильного застосування до них норм міжнародного економічного права;
- розкриття ролі міжнародного економічного права в системі міжнародного публічного права і його впливу на міжнародну економічну систему;
- вивчення основних принципів та інститутів міжнародного економічного права;
- формування практичних навичок в застосуванні і тлумаченні норм міжнародних договорів-джерел міжнародного економічного права;
- формування цілісного світогляду на систему міжнародного економічного права і міжнародно-правовий механізм регулювання міжнародних економічних відносин.

Місце навчальної дисципліни у структурі освітньо-професійної програми.**Міждисциплінарні зв'язки**

Пререквізити: «Економічна теорія», «Історія міжнародного права», «Міжнародне публічне право».

Кореквізити: «Міжнародні валютно-фінансові відносини», «Міжнародна інвестиційна діяльність», «Міжнародне митне співробітництво», «Міжнародне фінансове право».

Постреквізити: «Право міжнародних договорів», «Право міжнародної торгівлі», «Міжнародна охорона інтелектуальної власності».

Мова навчання – українська.

Очікувані результати навчання здобувача вищої освіти

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати такі **результати навчання**:

РН 1. Демонструвати знання й розуміння сучасних правових доктрин, категорій і принципів міжнародного економічного права.

РН 2. Аналізувати міжнародні договори, що регулюють міжнародні економічні відносини; інтерпретувати і тлумачити норми міжнародного економічного права; орієнтуватися в нормативно-правових актах, що регламентують сферу міжнародних економічних відносин і використовувати їх в своїй діяльності.

РН 3. Характеризувати динаміку, структуру і показники розвитку світової економіки і міжнародної торгівлі.

РН 4. Володіти прийомами правового регулювання та навичками тлумачення і застосування міжнародно-правових норм; визначати критерії кваліфікації міжнародно-правових актів і практичних ситуацій щодо взаємовідносин між державами в економічній сфері.

РН 5. Оцінювати перспективи і тенденції розвитку світової економіки в цілому, окремих регіонів, держав і галузей світової економіки.

РН 6. Аналізувати судову, арбітражну та адміністративну практику в сфері

здійснення зовнішньоекономічної діяльності.

РН 7. Аналізувати методи і засоби правового захисту інтересів суб'єктів у сфері міжнародних економічних відносин.

РН 8. Надавати правову оцінку стану, тенденціям розвитку та особливостям територіальної організації соціально-економічного комплексу регіонів світу і України.

РН 9. Надавати консультації щодо можливості застосування джерел міжнародного економічного права у правозастосовній практиці України.

РН10. Визначати засоби застосування теоретичних моделей і сучасних наукових досліджень до аналізу практичних ситуацій в умовах інтернаціоналізації та глобалізації світової економіки.

**Розклад занять з навчальної дисципліни
для студентів денної форми навчання***

Дата	Теми лекцій	Теми практичних занять	Теми самостійної роботи (есе або рефератів)
	1.Поняття та предмет міжнародного економічного права		
	2.Джерела міжнародного економічного права		
	3. Міжнародно-правовий звичай та рішення (акти) міжнародних організацій як джерела міжнародного економічного права.	1. Поняття міжнародного економічного права. Система міжнародного економічного права <i>Основна література: 3, 8, 14, 16, 19, 32, 34-35, 42.</i>	Міжнародне економічне право в системі міжнародного права. Україна як суб'єкт міжнародного економічного співробітництва.
	4. Принципи міжнародного економічного права	2. Джерела міжнародного економічного права <i>Основна література: 3, 8, 15, 16, 19, 34-35.</i>	Систематизація, кодифікація, уніфікація і гармонізація в МЄП
	5. Суб'єкти міжнародного економічного права	3. Міжнародно-правовий звичай та рішення (акти) міжнародних організацій як джерела міжнародного економічного права <i>Основна література: 3, 8, 16, 19, 34-35.</i>	Звичай як джерело МЄП
	6. Міжнародні організації та держави як суб'єкти МЄП.	4. Поняття і система принципів сучасного міжнародного економічного права <i>Основна література: 3, 8, 15, 19, 34-35.</i>	Принципи взаємності і взаємної вигоди в МЄП.

* Особливості тематичної структури навчальної дисципліни для студентів заочної форми навчання визначаються робочою програмою навчальної дисципліни.

	7. Міжнародні економічні договори	5. Суб'єкти міжнародного економічного права <i>Основна література:</i> 3, 6, 8, 16, 17, 18, 20, 30, 31, 34-35.	Україна як самостійний суб'єкт міжнародного економічного права.
	8. Міжнародні економічні договори між державами та міжнародними економічними організаціями	6. Міжнародні організації та держави як суб'єкти МЕРП <i>Основна література:</i> 3, 8, 16, 21, 22, 24, 26.	Держава як основний суб'єкт міжнародного економічного права. Види міжнародних економічних організацій.
	9. Забезпечення виконання і врегулювання спорів в міжнародних економічних договорах	7. Міжнародні економічні договори <i>Основна література:</i> 8, 16-19, 25, 29.	Встановлення режиму найбільшого сприяння в інтеграційному об'єднанні держав.
	10. Міжнародне торговельне право	8. Міжнародні економічні договори між державами та міжнародними економічними організаціями <i>Основна література:</i> 6, 8, 16-19, 29, 33.	Європейський економічний простір.
	11. Міжнародне митне право	9. Правові основи забезпечення виконання зобов'язань міжнародних економічних договорів. Засоби для вирішення спорів, що виникають в рамках міжнародних економічних договорів <i>Основна література:</i> 8, 16-19, 29.	Міжнародний комерційний арбітраж. Економічний бойкот в МЕРП. Ембарго в МЕРП. Економічна блокада в МЕРП
	12. Міжнародне валютно-фінансове право	10. Загальна характеристика джерел міжнародного торгового права. Поняття і класифікація міжнародних торгових договорів <i>Основна література:</i> 2, 5, 8, 11, 23, 27, 36, 40, 44.	Тарифні заходи, які застосовуються країнами для врегулювання доступу іноземних товарів на національні ринки. Кодекс з митної оцінки товарів. Стратегія СОТ у сфері митного регулювання міжнародної торгівлі. Кількісні обмеження. Ліцензування та контингування. Технічні бар'єри. Регулювання

			експорту та імпорту в Україні. Загальна характеристика міжнародних (міжурядових) торговельних організацій (СОТ, ЮНКТАД, ЮНІСТРАЛ).
	13. Міжнародне транспортне право	11. Поняття міжнародного митного права. Джерела міжнародного митного права <i>Основна література: 8, 10, 34-35.</i>	Значення митної діяльності та законодавство про неї.
	14. Міжнародне інвестиційне право	12. Загальні положення з питань валютного регулювання. Роль державних органів у сфері валютно-фінансового регулювання і валютно-фінансового контролю <i>Основна література: 8, 25, 28, 38.</i>	Роль державних органів у сфері валютно-фінансового регулювання і валютно-фінансового контролю. «Паризький клуб» кредиторів. «Лондонський клуб» кредиторів.
	15. Економічна інтеграція держав і міжнародне економічне право.	13. Поняття і джерела міжнародного транспортного права. Види міжнародних перевезень <i>Основна література: 8, 25, 37.</i>	Правове регулювання повітряних перевезень. Правове регулювання міжнародних автомобільних перевезень.
	16. Міжнародно-правове регулювання науково-технічного співробітництва.	14. Поняття капіталовкладень і інвестицій. Ринок інвестицій <i>Основна література: 1, 8, 25, 37, 38, 39.</i>	Загальна характеристика двосторонніх і багатосторонніх міжнародних інвестиційних договорів. «Кодекси поведінки» для інвестиційної сфери. Міжнародне інвестиційне право та внутрішнє право. Правовий режим приймання та захисту інвестицій, встановлений Україною та іншими країнами. Гарантії інвестицій за внутрішнім правом.

	15. Поняття і організаційно-правові форми інтеграційних об'єднань. Інтеграція на глобальному і регіональному рівнях. Поняття внутрішніх інтеграційних режимів <i>Основна література: 4, 7, 8, 12, 25, 37, 41, 42, 43, 44.</i>	Повноваження Суду ЄС з економічних питань. Врегулювання спорів у межах СНД. Повноваження Економічного суду СНД. Врегулювання спорів у межах СОТ.
	16. Міжнародно-правове регулювання науково-технічного співробітництва <i>Основна література: 8, 13, 25, 41.</i>	Вплив міжнародних універсальних і регіональних організацій на розвиток співробітництва між країнами у сфері науки і техніки.

Самостійна робота студентів

Самостійна робота студентів здійснюється у таких формах:

- опрацювання нової наукової та навчальної літератури, практики міжнародних комерційних арбітражних судів, звітів державних органів України щодо імплементації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС (економічний блок);
- робота над кейсами;
- виконання практичних завдань, самотестування;
- написання есе та рефератів;
- підготовка тез доповідей на науково-практичні конференції та статей;
- підготовка портфолію практики міжнародних комерційних арбітражних судів з врегулювання спорів в МЕП;
- участь у конкурсах студентських наукових праць;
- участь у moot-court з міжнародного економічного права;
- підготовка дослідження (проекту) з вузької проблематики із подальшою його презентацією перед аудиторією;
- проходження он-лайн курсів з міжнародного економічного права;
- підготовка до практичних занять, колоквиумів та іспиту.

Інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

Нормативно-правові акти

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. №30.
2. Митний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. №16. 203 с.; 2003. №27. 209 с.
3. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 19-20; 2003. № 21–22.
4. Віденська конвенція про право договорів між державами та міжнародними організаціями або між міжнародними організаціями від 1986. Действующее международное право: сборник документов в 3 томах. Т.1. / за ред. Голосова Ю.М., Кривчиковой Э.С. Москва: МНИМП. 1996. С. 372–408.
5. Віденська конвенція про право міжнародних договорів, 1969 р. *Відомості Верховної Ради Української РСР*. 1986. №17. 343 с.
6. Віденська Конвенція про правонаступництво держав щодо договорів від 23 серпня

1978 року. Действующее международное право: сборник документов в 3 томах. Т.1. / за ред. Голосова Ю.М., Кривчиковой Э.С. Москва: МНИМП. 1996.

7. Всемирная почтовая конвенция от 11 июля 1952 года. Сборник действующих договоров, соглашений и конвенций, заключенных СССР с иностранными государствами. Вып. XV. Москва. 1957.

8. Всесвітня поштова конвенція від 1 січня 1996 року. *Офіційний вісник*. 1999. №11.

9. Декларация о принципах международного права, касающихся дружественных отношений и сотрудничества между государствами в соответствии с Уставом Организации Объединенных Наций от 24 октября 1970 года. Действующее международное право. Т. 1. Москва: Московский независимый институт международного права. 1996. С. 65–73.

10. Декларация об установлении нового международного экономического порядка от 1 мая 1974 года. Резолюции, принятые Генеральной Ассамблеей на шестой специальной сессии, 9 апреля - 2 мая 1974 года. ООН. Нью-Йорк. 1974. С. 3–5.

11. Декларація про державний суверенітет України від 16 липня 1990 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1990. № 31. 429 с.

12. Декларація про принципи міжнародного права, що стосуються дружніх відносин та співробітництва між державами відповідно до Статуту ООН, 1970. Действующее международное право // сборник документов в 3 томах. Т.1. / за ред. Голосова Ю.М., Кривчиковой Э.С. Москва: МНИМП. 1996. С. 65-72.

13. Про державне мито : Декрет Кабінету Міністрів України від 12 лютого 1993 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. №13. 113 ст.

14. Договір про створення Економічного союзу від 24 вересня 1993 року. Информационный вестник Совета глав государств и Совета глав правительств СНГ «Содружество». № 4 (12). 1993.

15. Договор о Европейском союзе. Европейский союз. Прошлое, настоящее, будущее. Единый европейский акт. Договор о европейском союзе. Москва: Международная издательская группа «Право». 1994 .

16. Європейська конвенція про зовнішньоторговельний арбітраж від 21 квітня 1961 року. *Офіційний вісник України*. 2004. № 44. С. 357–2940.

17. Загальнодержавна програма адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: закон України від 18 березня 2004 року. *Урядовий кур'єр*. 2004. №74. 13 с.

18. Заключительный акт Совещания по безопасности и сотрудничеству в Европе (Хельсинки, 1 августа 1975 года). *Сборник действующих договоров, соглашений и конвенций, заключенных СССР с иностранными государствами*. № XXXI. Москва. 1977. С. 544–589.

19. Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон : закон України від 13 жовтня 1992 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. №50. 676 с.

20. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу : закон України. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №3. 12 с.

21. Про приєднання України до Міжнародної угоди по цукру 1992 року : закон України від 22 вересня 1994 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. №40. 362 с.

22. Про ратифікацію Угоди про створення зони вільної торгівлі та Протоколу про внесення змін та доповнень до Угоди про створення зони вільної торгівлі : закон України від 6 жовтня 1999 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. №48. 416 с.

23. Про ратифікацію Угоди про створення зони вільної торгівлі між державами – учасниками ГУУАМ : закон України від 28 листопада 2002 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №5. 40 с.

24. Про режим іноземного інвестування : закон України від 19 березня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. №19. 80 с.

25. Про захист іноземних інвестицій в Україні : закон України від 10 вересня 1991 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. №46. 616 с.
26. Про зовнішньоекономічну діяльність : закон України від 16 квітня 1991 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. №29. 377 ст.; 2003. №30. 247 с.
27. Про інвестиційну діяльність : закон України від 18 вересня 1991 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. №47. 646 с.
28. Про міжнародний комерційний арбітраж : закон України від 24 лютого 1994 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. №25. 199 ст.; 2003. №30. 247 с.
29. Про міжнародні договори України : закон України від 29 червня 2004 року. *Урядовий кур'єр*. 2004. №155. 28 с.
30. Про регулювання товарообмінних (бартерних) операцій у галузі зовнішньоекономічної діяльності : закон України від 23 грудня 1998 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. №5-6. 44 с.
31. Про міжнародне приватне право : закон України від 23 червня 2005 року. *Урядовий кур'єр*. №163.
32. Конвенція о договоре международной автомобильной перевозки пассажиров и багажа (КАПП) от 1 марта 1973 года. *Treaty Series*. Vol. 1774. New York: United Nations, 2000. P. 109–162.
33. Конвенция о мирном решении международных столкновений (Гаага, 18 октября 1907 года). *Международное публичное право. Сборник документов*. Т. 1. Москва : Издательство БЕК, 1996. С. 414–419.
34. Конвенція про позовну давність у міжнародній купівлі-продажу товарів від 14 червня 1974 року. *Закони України. Міжнародні договори України / за ред кол. В.Ф.Опришко, М.Ф.Верменчук та ін. Т.14. 1998. 806 с.*
35. Конвенція про створення ради митного співробітництва від 15 грудня 1950 року. *Закони України. Міжнародні договори України. / за ред кол. В.Ф.Опришко, М.Ф.Верменчук та ін. Т.14. 1998. 806 с.*
36. Конвенція з примирення і арбітражу в рамках НБСЄ від 26 вересня 2003 року. *Офіційний вісник України*. 2003. № 37. 299 с.
37. Конвенція про визнання та виконання іноземних арбітражних рішень від 10 червня 1958 року. *Офіційний вісник України*. 2004. № 45. 329 с.
38. Конвенція про договори міжнародної купівлі-продажу товарів від 11 квітня 1980 року. *Венская конвенция о договорах международной купли-продажи товаров: комментарий*. Москва. 1994.
39. Конвенція про міжнародну цивільну авіацію від 7 грудня 1944 року. *Офіційний вісник України*. 2004. № 40. 26–67 с.
40. Манільська декларація про мирне вирішення міжнародних спорів від 15 листопада 1982 року. *Действующее международное право: сборник документов в 3 томах*. Т.1. / за ред. Голосова Ю.М., Кривчиковой Э.С. Москва: МНИМП. 1996. С. 811-815.
41. Марракешское соглашение о создании Всемирной торговой организации від 15 квітня 1994 року. *Внешнеэкономический бюллетень*. 1997. №5. 22 с.
42. Международное соглашение по натуральному каучуку от 3 апреля 1989 года. *Сборник международных договоров СССР*. Вып. XLV. Москва: «Международные отношения». 1991.
43. Міжнародна угода по цукру від 1992 року. *Закони України. Міжнародні договори України / за ред кол. В.Ф.Опришко, М.Ф.Верменчук та ін. Т.14. 1998. 806 с.*
44. Про основні напрями зовнішньої політики України : постанова Верховної Ради України від 2 липня 1993 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. №37. 379 ст.
45. Про приєднання України до Віденської Конвенції про правонаступництво держав щодо договорів : постанова Верховної Ради України від 17 вересня 1992 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. №41. 601 ст.
46. Щодо відносин України і Організації Північно-Атлантичного Договору (НАТО)

: Постанова Верховної ради України від 23 квітня 1999 року. *Відомості Верховної Ради*. 1999. № 20–21. 193 с.

47. Решение об Основах таможенных законодательств государств-участников Содружества Независимых Государств (Алматы, 10 февраля 1995 года). *Бюллетень международных договоров*. 1995. № 9. С. 3–82.

48. Сеульська конвенція про заснування багатостороннього агентства з гарантій інвестицій, 1985. *Международное частное право. Сборник нормативных документов*. Москва : Манускрипт. 1994.

49. Совместная декларация о сотрудничестве в области научно-технических исследований. *Сборник международных договоров СССР*. Вып. XIV. Москва : «Международные отношения». 1991.

50. Соглашение о третейском суде. *Сборник торговых договоров и соглашений по торговоекономическому сотрудничеству СССР с иностранными государствами (на 1 января 1965 года)*. Москва : Внешторгиздат, 1965. С. 808–817.

51. Соглашение об образовании международного инвестиционного банка. Устав Международного инвестиционного банка от 10 июля 1970 года. *Сборник действующих договоров, соглашений и конвенций, заключенных СССР с иностранными государствами*. Вып. XXVII. Москва, 1974. С. 200–215.

52. Тимчасова угода про Раду глав держав та Раду глав урядів Співдружності Незалежних Держав. *Зібрання чинних міжнародних договорів України* : Офіційне видання – Том 1 : 1990–1991 рр. Київ : Видавничий Дім «Ін Юре», 2001.

53. Угода про створення зони вільної торгівлі від 6 жовтня 1999 року. *Офіційний вісник*. 2000. №17.

54. Угода про створення міждержавного Євразійського об'єднання вугілля та металу. *Информационный вестник Совета глав государств и Совета глав правительств СНГ «Содружество»*. 1993. № 4 (12).

55. Угода про створення Співдружності Незалежних Держав (укр/рос) *Информационный вестник Совета глав государств и Совета глав правительств СНГ «Содружество»*. 1992. №1.

56. Програма інтеграції України до Європейського Союзу : указ Президента України від 14 вересня 2000 року. *Офіційний вісник України*. 2000. №30. 1648 с.

57. Устав Организации Объединенных Наций. *Сборник документов*. Москва : «Наука», 1981.

58. Хартія економічних прав та обов'язків держав від 12 грудня 1974 року. Резолюції, прийняте Генеральною Ассамблеєю на двадцять дев'ятой сесії. Том I. 17 сентября – 23 декабря 1974 года. Нью-Йорк, 1975. С. 64–71.

59. Хартія про особливе партнерство між Україною та Організацією Північноатлантичного договору від 9 липня 1997 року. *Голос України*. 1997. № 127 (1627).

Основна література

1. Волова Л.И., Папушина И.Э. *Международное инвестиционное право*. Ростов, 2001.

2. Воробйова Н.Г. *Меры по защите экономических интересов при осуществлении внешней торговли в отношениях между странами – членами ВТО*. Москва, 2001.

3. Дахно, І. І. *Міжнародне економічне право : курс лекцій, 2-е вид., стер.* Київ : МАУП, 2003. 159 с.

4. *Економічна інтеграція України в Європейський Союз : наукові рекомендації*. Тернопіль : Економічна думка. 2003. 185 ст.

5. Зенкин И.В. *Право Всемирной торговой организации*. Москва : ИМО. 2003.

6. Козик В.В., Панкова Л.А. *Міжнародні економічні відносини : навчальний посібник, 3-е вид., перер. і доп.* Київ : Знання. 2002. 406 с.

7. Хоффманн Л., Мьоллерс Ф. *Україна на шляху до Європи*. Київ : «Фенікс». 2001. 343 с.

8. Международное публичное экономическое право: учеб. пособие под ред. В.М.Шумилов, 2-е изд., исправ. и доп. Москва : НИМП. 2001. 288 с.
9. Международное регулирование внешнеэкономической деятельности : под ред. В.С. Каменков. Минск : Дикта, 2005. 800 с.
10. Международное таможенное право : учеб. для студ. под ред. К.К. Сандровский. – Київ : Знання. 2000. 461 с.
11. Международное торговое право : учеб. пособие под ред. В.Ф. Попондопуло. Москва : Омега-Л, 2005. 472 с.
12. Международное экономическое право в эпоху глобализации : под В.М.Шумилова. – Москва : Междунар. Отношения. 2003. 272 с.
13. Международное экономическое право : изд. 3-е, перераб и доп. Ростов на Дону : Феникс, 2003. 512 с.
14. Международное экономическое право. Кн.1. : учебно-метод. пособие под ред. В.М. Шумилова. 2-е изд., перераб. и доп. Москва : Дека, 2002. 384 с.
15. Международное экономическое право: учеб. – метод. пособие под ред. В.М.Шумилова. Москва : ДЕКА, 1999. 400 с.
16. Международное экономическое право : учебник, пер. с фр. Д.Карро, П.Жюйар. Москва : Международные отношения, 2002. 608 с.
17. Международные экономические отношения : учебник для вузов под ред. В.Е. Рыбалкин и др. 3-е изд., перераб. и доп. Москва : ЮНИТИ-ДАНА. 2000. 503 с.
18. Міжнародна економічна діяльність України : підручник. Київ : КНЕУ. 2003. 948 с.
19. Міжнародне економічне право : навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. Київ : КНЕУ, 2005. 147 с.
20. Міжнародне економічне співробітництво України (правові проблеми) : матеріали міжнародної науково-практичної конференції 18 листопада 2004 р. за ред. В.Ф. Опришко. Київ : 24 КНЕУ, 2004. 453 с.
21. Міжнародні організації : навч. посібник. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Київ : КНЕУ, 2001. 340 с.
22. Міжнародні організації : навч. посібник для вищих навч. закладів за ред. Ю.Г.Козак. Київ : ЦУЛ. 2003. 288 с.
23. Моисеев Е.Гр. Международно-правовые основы сотрудничества стран СНГ : учебн. пособие для студ. под ред. К.А. Бекяшева. Москва : Юристь, 1997. 266 с.
24. Муравйов В.І. Правові засади регулювання економічних відносин Європейського Союзу з третіми країнами (теорія і практика). Київ : Академ-Прес. 2002. 426 с.
25. Опришко В.Ф. Міжнародне економічне право : підручник, видання друге, перероблене і доповнене. Київ : КНЕУ, 2003. 311 с.
26. Опришко В.Ф., Омельченко А.В., Фастовець А.С. Право Європейського Союзу. Загальна частина. Київ : 2002. 460 с.
27. Осика С.Г. Світова організація торгівлі : підручник / С.Г.Осика, В.Т. Пятницький. Київ : К.І.С., 2001. 491 с.
28. Пашковская И.Г. Европейская экономическая и валютная интеграция: аспекты права Европейского Союза. Москва. 2003.
29. Право міжнародних договорів: сучасні проблеми теорії та практики : монографія / О.О.Мережко. Київ : Таксон, 2002. 344 с.
30. Проблеми гармонизации законодавства України и стран Европы / под общ. ред. Е.Б.Кубко, В.В. Цветкова. Київ : Юрінком Інтер. 2003. 528 с.
31. Проблеми гармонізації законодавства України з міжнародним правом : матеріали міжнародної науково-практичної конференції. – Київ, 1998. 445 с.
32. Пузакова Е.П. Международные экономические отношения : учеб. пособие для вузов / Е.П. Пузакова. Ростов на Дону : ИЦ Март, 2000. 352 с.
33. Світова організація торгівлі : підручник / С.Г.Осика, В.Т.Пятницький. Київ :

- К.І.С., 2001. 491 с.
34. Сергієнко В. В. Міжнародне економічне право : навч. посібн. Харків : Вид. ХНЕУ, 2012. 260 с.
 35. Сидор В. Д. Міжнародне економічне право : навч. посібн. Київ : Дакор, 2010. 248 с.
 36. Система світової торгівлі ГАТТ/СОТ в документах. / Ред. С.Г.Осіка та ін. Київ : УАЗТ, 2000. 598 с.
 37. Транснаціональні корпорації: навчальний посібник / В.Рокоча, О.Плотніков, В.Новицький та ін. Київ : Таксон. 2001. 304 с.
 38. Трапезников, В.А. Валютное регулирование в международном инвестиционном праве / В.А. Трапезников. Москва : Волтерс Клувер, 2004. 168 с.
 39. Фархутдинов, И.З. Международное инвестиционное право : теория и практика применения / И.З. Фархутдинов. Москва : Волтерс Клувер, 2005. 404 с.
 40. Функ Я.И. Право международной торговли: договоры международной купли-продажи товаров и международного торгового посредничества : в 3 кн. / Я.И. Функ. Минск : Дикта Кн.3 : Международное торговое посредничество. 2005. 296 с.
 41. Шумилов В.М. Международное экономическое право. Кн.2 : учебно-метод. пособие. 2-е изд. перераб. и доп. Москва : Дека, 2002. 480 с.
 42. Шутак І. Д. Правове регулювання міжнародних економічних відносин : навч. посіб. Київ : Алерта, 2012. 412 с.
 43. Эбке В.Ф. Международное валютное право. Москва : МО. 1996.
 44. Юмашев Ю.М. Международно-правовые формы внешнеэкономических связей ЕЭС. Москва : Наука, 1989. 256 с.

Додаткова література

1. Березовська І. А. Правові механізми інтеграції в рамках європейського економічного простору: досвід для України. *Право України*. 2011. №8. С. 236–244.
2. Бігун В. Мовно-практичні аспекти зовнішньоекономічних договорів (контрактів). *Юридичний журнал*. 2004. №2. С. 29–45.
3. Білий В., Станіславська С. Зовнішньоекономічна діяльність і митний контроль. *Юридичний журнал*. 2003. №1. С. 43–51.
4. Виноградова А. Проблемы реализации гарантий для иностранных инвесторов в случае изменения законодательства Украины. *Підприємництво, госп-во і право*. 2001. №2. С. 14–16.
5. Виноградова Г. Иноземне інвестування в Україні: стан і перспективи розвитку законодавчого регулювання. *Право України*. 2000. №1. С. 66–70.
6. Гафинець О. Особливості правового статусу специфічних суб'єктів міжнародного економічного права. *Студентський юридичний журнал*. 2012. №2. С. 54–59.
7. Горбенко Г. Валютний контроль в Україні. *Юридичний журнал*. 2004. №2. С.46–48.
8. Гринкевич О. Великий договір: навколо ратифікації. *Політика і час*. 1999. №3. С. 3–8.
9. Грищенко А. П'ять років членства України в раді Європи. Для перших висновків строк достатній. *Політика і час*. 2001. №1. С. 47–49.
10. Дергачов О. Міжнародне становище України. *Політична думка*. 2000. №2. С. 92–111.
11. Додин Е.В. Основы таможенного права Европейского сообщества. *Митна справа*. 2002. №2. С.3–19.
12. Долгая дорога в СОТ. *Украинская инвестиционная газета*. 2002. №35. 11 с.
13. Європейський вибір. Концептуальні засади стратегії економічного та соціального розвитку України на 2002-2011 роки: Послання Президента України до Верховної Ради України. *Урядовий кур'єр*. 2002. №100.
14. Заїкіна О. Міжнародне співробітництво та внутрішні резерви інвестування в

економіку України. *Економіка України*. 2002. №1. С. 70–78.

15. Заєць А.П. Адаптація законодавства України до законодавства ЄС як пріоритет реалізації державної політики інтеграції України до Європейського Союзу. *Бюлетень Мінюста України*. 2003. №1. С. 93–100.

16. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств: підручник для вузів / І.В.Багрова, Н.І.Редіна, В.Є.Власюк, О.О.Гетьман; за ред. д.е.н., проф. І.В.Багрової. Київ : Центр навчальної літератури. 2004. 580 с.

17. Каламкарян Р.А., Мигачев Ю.И. Международное право : учебник. Москва : изд-во Эксмо. 2004. 688 с.

18. Кивалов С.В., Додин Е.В. Таможенное право в Украине: национальное и международное. *Митна справа*. 2000. №4 (липень, серпень). С.13–19.

19. Кисіль В. Право, що застосовується до зовнішньоторговельних договорів: тенденції розвитку законодавчого регулювання. *Юридичний журнал*. 2004. №2. С. 19–28.

20. Корнева О. Правове регулювання митного контролю в Україні. *Митна справа*. 2001. №5. С. 58–66.

21. Кочергіна О. Антидемпінг у контексті принципів міжнародного економічного права і ГАТТ/СОТ. *Право України*. 2002. №11. С. 144–147.

22. Мазур А.В. До проблеми регламентації митного контролю у новому Митному кодексі України. *Митна справа*. 2003. №1. С. 39–43.

23. Мілаш В. Договірна правосуб'єктність сторін зовнішньоекономічного договору. *Право України*. 2004. №6. С. 39–42.

24. Международное право : учебник / под ред. Е.Т. Усенко, Г.Г. Шинкарецкая. Москва : Юристь. 2003. 495 с.

25. Международное право : учебник. Москва : Юристь. 2003. 304 с.

26. Международное публичное право : учебник / Л.П. Ануфриева, К.А. Бекашев; отв. ред. К.А. Бекашев, 2-е изд., перераб. и доп. Москва : ТК Велби, изд-во Проспект. 2003. 640 с.

27. Норми нового митного законодавства. *Діловий вісник*. 2003. №2. С. 22–23.

28. Нормативно-правові акти щодо зовнішньоторговельних операцій. *Юридичний журнал*. 2004. №2. С.16–18.

29. Ніньовська З. Практичні поради суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності України. *Юридичний журнал*. 2004. №2. С. 57-60.

30. Омельченко А.В. Законодавство про іноземні інвестиції в системі законодавства України. *Право України*. 1996. №8. С. 14–20.

31. Опришко В. Ф. Міжнародне економічне право: концепції та поняття. *Право України*. 2012. №9. С. 407–415.

32. Проблеми та перспективи взаємин України з державами ГУУАМ та євразійського економічного співтовариства: матеріали наукового семінару «Політична думка». 2001. №1–2. С. 89–109.

33. Проценко І. М. Становлення та розвиток принципу взаємної економічної вигоди в міжнародному економічному праві. *Часопис Київського університету права*. 2011. №4. С. 349–352.

34. Рудяков П. Європейський Союз – Україна: еволюція підходів. *Політична думка*. 2002. №1. С. 87–96.

35. Руссков В. Новий митний кодекс України й боротьба з порушенням митних правил: узвичаєне та нове законодавство. *Юридичний журнал*. 2003. №1(7). С. 26–31.

36. Саркисянц А.Г. Либерализация валютного регулирования: мировой опыт. *Финансы*. 2002. №1. С. 7–10.

37. Соловійов О. Позитивні і негативні аспекти приєднання України до світової організації торгівлі. *Економіка. Фінанси. Право*. 2001. №5. С. 5–8.

38. Тарифні переговори в рамках Світової організації торгівлі / навч. посібник за ред. Пятницького В.Т. Київ : UEPLAC, УАЗТ. 2001. 43 с.

39. Украина и ведущие политические и финансовые организации Запада: перспективы отношений. *Тижн.інформ. – аналіт. «Огляд: Проблеми політики, економіки, безпеки, міжнар. відносини»*. 2000. №14. С. 28–32.
40. Україна на шляху до Світової організації торгівлі / Т. Макаришева. *Інтелектуальна власність*. 2002. №4. С. 9–11.
41. Україна на шляху до членства в СОТ / Сол Аланока. *Тенденції української економіки*. 2001. № квітень. С. 4–5.
42. Цірат Г. Договори у сфері зовнішньої торгівлі. *Юридичний журнал*. 2004. №2. С. 70–113.
43. Шаталова Т. Звільнення від відповідальності сторони зовнішньоекономічного договору (контракту). *Юридичний журнал*. 2004. №2. С. 114–120.
44. Чужиков В.І. Регіональні інтеграційні стратегії постсоціалістичних країн Європи : монографія. – Київ : ТОВ Кадри. 2003. 297 с.
45. Шаров О. Україна та МВФ – у пошуках втраченого часу. *Вісник Національного Банку України*. 2002. №9. С. 38-46.
46. Шнайдер-Детерс В. Європейська перспектива України: повноправне членство чи добросусідство?!. *Політична думка*. 2000. №2. С. 72–81.
47. Юргелин С. Валютне регулювання : зарубіжний досвід та пропозиції щодо України. *Економіка, Фінанси. Право*. 2000. №10. С. 3–7.

Інтернет-ресурси

1. Classification of International Economic Organizations. URL: <https://testmyprep.com/subject/economy/classification-of-international-economic>.
2. International Monetary Fund Statistics Department Sectoral Classification of International Organizations. URL: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/bop/2018/pdf/Clarification0802.pdf>.
3. Important International Economic Organizations. URL: <https://www.civildaily.com/important-international-economic-organizations/>.

СЕНМК

Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс кафедри права Європейського Союзу. URL: http://library.nlu.edu.ua/index.php?option=com_k2&view=itemlist&task=category&id=623:kafedra-prava-yevropeiskoho-soiuzu&Itemid=151 .

Матеріально-технічне забезпечення навчальної дисципліни

Відкритий доступ до он-лайн ресурсів Oxford University Press, до Інформаційно-правових систем ЛІГА:ЗАКОН (Система ГРАНД та Система аналізу судових рішень VERDICTUM).

Доступ можливий у залі правової інформації Навчально-бібліотечного комплексу (вул. Пушкінська 84-А, 3 поверх).

Вимоги викладача

Студенти *повинні*: регулярно відвідувати практичні заняття; систематично та активно працювати на лекційних і практичних заняттях; давати повну й ґрунтовну відповідь на питання; обґрунтувати свою точку зору при обговоренні доповіді; повно й переконливо наводити доводи при розв'язанні завдань; аналізувати норми міжнародного економічного права та відповідність йому національного права, здійснювати аналіз судової та правозастосовної практики; якісно виконувати письмові практичні завдання, контрольні та самостійні роботи. Практичні заняття, пропущені за поважних причин, можуть бути відрацьовані за попереднім узгодженням із викладачем.

Студентам *рекомендується*: брати участь у наукових конференціях, конкурсах наукових праць, написанні наукових статей.

Викладач *бере до уваги* інші навчальні та наукові здобутки студента, що підтверджені документально (грамоти, дипломи, сертифікати тощо).

Обов'язковою вимогою є дотримання студентами норм «Кодексу академічної етики Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого» (https://nlu.edu.ua/files/norm_doc/kodeks_academichnoyi_etyky.pdf).

Викладач звертає особливу увагу на дотримання політики недопущення плагіату. У разі виявлення ознак порушення правил щодо недопущення плагіату або самотійності написання роботи може бути прийняте рішення про анулювання оцінки за роботу.

Присутність на лекційних та практичних заняття – обов'язкова. Під час як лекційних, так і практичних занять студенти мають право в будь який час ставити викладачеві запитання з відповідної теми та запрошуються брати активну участь у дискусії. Під час аудиторних занять прошу використовувати гаджети тільки у навчальних цілях (наприклад, для перегляду презентацій лекції, ведення конспектів лекцій та відстеження потрібної інформації). В разі нагальної потреби можна виходити з аудиторії, не заважаючи при цьому викладачу та іншим студентам.

Контрольні заходи результатів навчання

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Міжнародне економічне право» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань студентів включає:

контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування, виконання тестових завдань, розв'язання практичних завдань або задач, захист порфолію практики міжнародних комерційних арбітражних судів, захист реферату за ініціативи студента тощо. За результатами практичних занять із кожного з чотирьох модулів розраховується середньоарифметична кількість балів (максимальна оцінка за кожен модуль – 8 балів), що включається до підсумкової оцінки знань.

Протягом семестру студенти виконують завдання для ***самотійної роботи*** (опрацювання нової наукової та навчальної літератури, практики міжнародних комерційних арбітражних судів, звітів державних органів України щодо імплементації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС (економічний блок)); робота над кейсами; виконання практичних завдань, самотестування; написання есе та рефератів; підготовка тез доповідей на науково-практичні конференції та статей; підготовка портфолію практики практики міжнародних комерційних арбітражних судів з врегулювання спорів в МЄП; участь у конкурсах студентських наукових праць; участь у moot-court з міжнародного економічного права; підготовка дослідження (проекту) з вузької проблематики із подальшою його презентацією перед аудиторією; проходження он-лайн курсів з міжнародного економічного права; підготовка до практичних занять, колоквиумів та іспиту). Робота є індивідуальною та самотійною, а отже співавторство студентів та інші форми надання допомоги один одному не допускаються. При виконанні самотійної роботи студент зобов'язаний додержуватися правил щодо академічної доброчесності та безпосередньо недопущення плагіату. Максимальна кількість балів за самотійну роботу – 8.

Формою ***підсумкового контролю*** знань студентів з дисципліни є іспит. Максимальна кількість балів, яку студент може отримати за іспит, становить 60 балів. Іспит складається в усній формі за білетами до іспиту. Мінімальна оцінка результатів поточного контролю та самотійної роботи, за якої студент допускається до іспиту, становить 25 балів.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів дисципліни «Міжнародне економічне право»:

Поточний контроль				Самостійна робота студентів	Підсумковий контроль	Підсумкова оцінка знань
Практичні заняття					Іспит	
Модуль № 1	Модуль № 2	Модуль № 3	Модуль №4			
max 8	max 8	max 8	max 8	max 8	max 60	max 100

Критерії оцінювання з дисципліни «Міжнародне економічне право»:

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний контроль на практичному занятті (за модуль)	Max 8	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки.
	6	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки.
	4	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	2	Мінімальні результати, достатні для отримання позитивної оцінки.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Оцінка самостійної роботи студента	Max 8	Глибоке знання проблем, пов'язаних із темою дослідження, вільне володіння матеріалом, вміння самостійно й творчо мислити, знаходити, узагальнювати, аналізувати матеріал, робити самостійні теоретичні та практичні висновки.
	7	В роботі розкрито основні положення теми, але є деякі неточності у викладанні матеріалу, теоретичні поняття недостатньо підкріплено фактичними даними.
	6	Основні положення теми розкрито, але деякі питання висвітлено неповно. Студент добре володіє матеріалом, але відсутня творчість та самостійність у дослідженні.
	5	Основні теоретичні питання висвітлено поверхнево, немає висновків або висновки не мають самостійного характеру; студент слабо володіє матеріалом.
	4	Основні положення теми висвітлено поверхнево, теоретичні положення не підкріплені фактичним матеріалом; немає висновків; студент слабо володіє матеріалом роботи.
	Min 0	Основні положення теми висвітлено поверхнево, з великою кількістю помилок; немає висновків; студент не володіє матеріалом роботи.
Іспит	Max 60	1. Всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, у тому

		числі орієнтація в основних наукових доктринах та концепціях дисципліни. 2. Засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни та використання отриманих знань у практичній роботі.
	55	1. Повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної літератури та знайомство з додатковою літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.
	50	1. Достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, за відсутності у відповіді суттєвих неточностей. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.
	45	1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Помилки та суттєві неточності у відповіді на іспиті за наявності знань для їх самостійного усунення або за допомогою викладача.
	40	1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Ознайомлення з основною літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Помилки у відповіді на іспиті за наявності знань для усунення найсуттєвіших помилок за допомогою викладача.
	35	1. Прогалини в знаннях з певних частин основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Наявність помилок у відповіді на іспиті.
	Min 0	1. Відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з цієї дисципліни.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни «Міжнародне економічне право»
виставляється в залікову книжку відповідно до такої шкали:

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	5	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	4	80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3	70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	2	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		0 – 34